

Partidele politice

Autori:

Vasile – Sorin Curpăn

Vasile Curpăn

Cosmin – Ștefan Burleanu

Emilia Mitrofan

Partidul politic – constituie o grupare de oameni, animați de idealuri politice comune, care acționează programatic servind interesele unei clase sociale sau unei comunități umane în scopul obținerii și a menținerii puterii politice.

Dobândirea puterii politice se circumscrie, la rândul ei, unui alt scop identificat în intenția organizării și conducerii societății potrivit ideilor din platforma program a partidului respectiv.

În esența sa, democrația implică existența pluripartidismului. Cu alte cuvinte, partidul politic sau mai corect, partidele politice, existența și activitatea lor determină, în concret, caracterizarea unei societăți determinate ca fiind democratică.

Pluripartidismul reprezintă un **fenomen politic** centrat în jurul conceptului de **partidism**. La rândul său **partidismul**, tot ca fenomen politic, se centrează, în mod obiectiv pe conceptul de **partid politic**.

Importanța covârșitoare a partidelor politice se conturează fie și numai din sumarele idei exprimate anterior.

Partidul politic fiind o instituție politică prezintă anumite trăsături caracteristice (sau caractere) care îl particularizează în raport cu alte instituții politice.

În consecință, aceste trăsături caracteristice realizează delimitarea partidului politic în raport de alte instituții politice.

Succinte precizări relative la trăsăturile caracteristice ale partidului politic

- * **Are un caracter conștient.** Cetățenii devin membri de partid în mod liber, fără constrângeri. Ceea ce îi unește este idealul sau crezul politic;
- * **Are un caracter organizat.** Partidul politic se organizează pe multiple paliere, orizontale și verticale, iar membrii de partid au îndatorirea de a respecta disciplina de partid;
- * **Are un caracter de grupare socială.** Fiecare partid politic are ca scop declarat slujirea intereselor unor clase sau categorii sociale;
- * **Are un caracter istoric.** Partidele politice apar din momentul structurării complexe a organizării politice a societății.

Tot mai frecvent în literatura de specialitate se utilizează termenul de ”**sistem de partide**”.

Ce este "sistemul de partide"? "Sistemul de partide" reprezintă, în esență, un grup de raporturi relativ stabile, concretizat în o multitudine de relații, cum ar fi: alianțele de partide; numărul partidelor; dimensiunile partidelor; strategiile adoptate de partidele politice; etc.

Fundamentale pentru întregul sistem politic, și în mod deosebit pentru actorii politici, sunt acele elemente emblematice cu ajutorul cărora partidele politice definesc societatea și își manifestă scopurile lor politice: *ideologia* și *doctrina*.

Asupra ideologiilor și doctrinelor politice – în general – vom comporta discuții în textul II al lucrării de față.

Totuși reținem în acest context că prin *ideologie* se înțelege un ansamblu de concepții și de valori proprii unei clase sociale care deține puterea politică.

Ideologia are rolul de a întări statutul de clasă socială aflată la putere în stat.

Doctrina cuprinde totalitatea concepțiilor, ideilor despre societate, menite să asigure unei clase sociale puterea politică.

Doctrina politică prin natura sa are menirea de a încerca să clarifice anumite chestiuni relative la mediul social. Spre deosebire de ideologie, doctrina politică lucrează cu raționamente care se mulează perfect pe realitatea istorică.

Partidelor politice se grupează, de regulă, *fie la dreapta* sau *la stânga eșicherului politic* ori *pot adopta o poziție de centru*.

La fel ca partidele și alianțele politice pot fi: *de centru*, *de centru-dreapta* sau *de centru-stânga*.

Această grupare a partidelor politice dar și a alianțelor/coalițiilor politice este tradițională fiind puternic ancorată în conștiința membrilor societății.

Partidele politice mai pot fi categorisite în: cele ale grupurilor avute (ale capitaliștilor) care se grupează pe un spectru larg de la centru spre dreapta și partidele categoriilor neprivilegiate, neavute (ale muncitorilor și țăranilor, în special) cu o orientare pornind de la centru spre stânga eșicherului politic.

În rândul partidelor categoriilor neprivilegiate se includ: partidele comuniste, partidele socialiste și partidele social-democrate.

Partidele clericale se orientează de regulă spre centru iar *partidele naționale* cuprind întregul spectru politic (dreapta, centru și stânga). Pentru partidele naționale nu importă orientarea politică și simpatiile membrilor lor. Ceea ce prezintă interes este manifestarea activă a ideii naționale și sprijinirea necondiționată a spiritului național. Opuse partidelor naționale, *partidele regionaliste*, *etnice*, *federaliste* promovează activ o politică de separație, de regionalizare sau chiar de federalizare a statelor naționale. *Partidele europeniste* militează în mod activ pentru integrarea europeană.

Aceste câteva considerații relative la partidele politice *au rolul de a puncta importanța acestora în cadrul sistemului politic*.

Grupurile de presiune

În societatea politică contemporană *grupurile de presiune* reprezintă instituții politice care au rolul de a pune *presiune politică* asupra guvernanților.

Grupurile de presiune sunt specifice contemporaneității constituind un fenomen politic al epocii contemporane. Ele cuprind, spre exemplu, următoarele forme de agregare socială: organizații patronale; sindicate muncitorești; mișcări ecologiste; diferite grupuri religioase; asociații pentru protecția familiei; asociații de caritate; etc.

În literatura politologică autorii fac distincție între *grupurile de presiune* și *grupurile de interes*.

Există opinia că *grupurile de presiune* sunt absorbite în *grupurile de interes* datorită faptului că primele sunt cu un grad relativ de organizare, cu caracter neoficial, urmărind influențarea nemijlocită sau mijlocită a ”puterilor” legislativă și executivă în vederea obținerii propriilor interese în timp ce secunde se prezintă ca un ansamblu organizat a unor persoane ce manifestă interese comune în vederea promovării acestora în activitatea economică și social-politică a țării respective.

Grupurile de presiune pentru a exista în materialitatea lor presupune existența unor elemente constitutive. Lipsa oricărui element conduce ab initio la inexistența grupului de presiune.

Aceste *elemente constitutive* sunt:

- * Organizarea grupului de presiune;
- * Apărarea activă și promovarea unor interese determinate;
- * Manifestarea unei presiuni de natură politică asupra guvernanților

Primului element constitutiv îi corespunde *caracterul asociativ*, celui de-al doilea element constitutiv relevă *caracterul promoțional*, obiectivat în urmărirea unei finalități cert determinate. În sfârșit, al treilea element constitutiv ”trădează” *un caracter politic*.

Este adevărat că orice grup de presiune nu are, prin natura sa, un caracter politic dar acest caracter se relevă, în mod indubitabil, prin scopurile, prin finalitățile urmărite.

Pentru ca un grup organizat să constituie un veritabil *grup de presiune* nu trebuie să lipsească *caracterul politic*. Finalitatea ”supremă” a activității grupului de presiune constă tocmai în dorința de influențare a acțiunilor politice ale guvernanților.

Distincția dintre grupurile de presiune și partidele politice se manifestă pe multiple planuri. Delimitarea cea mai importantă constă în aceea că spre deosebire de partidele politice, grupurile de presiune nu au ca obiectiv cucerirea, menținerea și exercitarea puterii politico-etatice.

Grupurile de presiune însoțesc anturajul puterii dar nu participă la exercitarea acesteia.

Fiind într-un con de umbră grupurile de presiune constituie o veritabilă ”*putere fără glorie*” dacă dispun de o reală forță de manipulare în raport cu guvernanții.

Alte criterii de delimitare a grupurilor de presiune față de partidele politice se referă la:

- * *Interesele distincte*. Grupurile de presiune nu respectă, în principiu, programele și opiniile partidelor politice;

* ***Durata activității.*** Grupurile de presiune desfășoară o activitate cu caracter ocazional, spre deosebire de partidele politice care ființează și își desfășoară activitatea continuu, neîntrerupt.

La rândul lor, grupurile de presiune sunt ”***publice***” sau ”***private***” în raport cu caracterul ”public” sau ”privat” al obiectivului urmărit. Ele se pot clasifica în ***grupuri de cadre***, și ***grupuri de masă***.

Principala direcție de acțiune a grupurilor de presiune o constituie puterea politico-etatică (guvernanții). Aceasta nu reprezintă, însă, unica direcție de acțiune. Așa fiind grupurile de presiune pot exercita influențe asupra partidelor politice și asupra societății civile.

Exemplul tipic de acțiune al grupurilor de presiune este reprezentat de Statele Unite ale Americii.

Tradiția acestor grupuri este foarte puternică în această țară așa încât unele dintre ele au fost integrate în sistemul politic american și oficializate – lobbyismul politic din S.U.A.

Fiind progresiv integrate în sistemele politice ale diferitelor state grupurile de presiune influențează, în diferite forme, deciziile politice majore ale guvernanților. Totodată aceste grupuri au depășit sfera politicii etatice naționale, făcându-și simțită prezența tot mai evident și în contextul politicii internaționale.

Convingerea noastră este în sensul sporirii influenței acestor grupuri de presiune nu doar la nivelul statelor dar și la nivel global, mondial, prin influențarea politicii internaționale desfășurate de marii actori politici ai mapamondului.